
Ballerup Kommune

CVR-nr. 58 27 17 13

29. april 2016

Revisionsberetning af 29. april 2016 vedrørende årsregnskabet 2015

UDKAST

Indholdsfortegnelse

1. Konklusion på den udførte revision	3
1.1 Revisionspåtegning	3
1.2 Revisionsbemærkninger, der skal besvares over for tilsynsmyndigheden	4
1.3 Opfølgning på tidligere revisionsbemærkninger	5
2. Revisionens formål, udførelse og afrapportering	6
2.1 Formål og ansvar	6
2.2 Revisionens udførelse	7
2.3 Rapportering	9
3. Den løbende revision	10
3.1 Generelt om det interne kontrolmiljø	10
3.2 Gennemgang af generelle it-kontroller	10
3.3 Beholdningseftersyn	12
3.4 Tilsyn med bilagsbehandling inden for budgetområderne	13
3.5 Lønninger og vederlag	14
4. Forvaltningsrevision	16
4.1 Vurdering af kommunens økonomiske situation	16
4.2 Overordnet organisation og økonomistyring	17
4.3 Sparsommelighed	18
5. Redegørelse for den udførte juridisk-kritiske revision	19
5.1 Lov om kommunernes styrelse	19
5.2 Kommunalbestyrelsens/fagudvalgenes beslutninger	19
5.3 Bevillingsregler	20
5.4 Låneregler	21
5.5 Deponeringsregler	21
5.6 Anbringelse af kommunens likvide beholdninger	21
5.7 Politikker og medarbejderbeskatning	22
5.8 Momsregler	22

6. Den afsluttende revision	23
6.1 Identifikation af kommunens årsregnskab for 2015	23
6.2 Ledelsens regnskabserklæring	23
6.3 Formkrav til regnskabsaflæggelsen	23
6.6 Revision af balancen	25
6.7 Periodisering	26
6.8 Regnskabsforklaringer	26
6.9 Garantier, eventualrettigheder og forpligtelser	26
6.10 Andre oplysninger	26
<hr/>	
7. Ledelsens regnskabserklæring	27
8. Anden rådgivning og assistance	27
9. Lovpligtige oplysninger	27
Bilag 1 – Afgivne ledelsesnotater og påtegnede opgørelser og regnskaber	28
Bilag 2 – 3 til revisionsberetning	(særskilt hæfte)

1. Konklusion på den udførte revision

1.1 Revisionspåtegning

Vi har afsluttet revisionen af årsregnskabet for 2015. Revisionen har ikke givet anledning til forbehold, og vi afgiver derfor følgende revisionspåtegning på årsregnskabet:

Den uafhængige revisors påtegning på årsregnskabet

Til kommunalbestyrelsen i Ballerup Kommune

"Vi har revideret årsregnskabet for Ballerup Kommune for perioden 1. januar - 31. december 2015. Årsregnskabet, jf. siderne 18 - 261 i "årsregnskab 2015" omfatter bl.a. anvendt regnskabspraksis, regnskabsopgørelse, balance og noter. Årsregnskabet er udarbejdet efter kravene i bekendtgørelse 669 af 20. maj 2015 om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision m.v. med følgende hovedtal:

▪ Resultat af ordinær driftsvirksomhed på (overskud)	DKK	305 mio.
▪ Resultat af det skattefinansierede område på (overskud)	DKK	200 mio.
▪ Aktiver i alt på	DKK	4.248 mio.
▪ Egenkapital i alt på	DKK	1.935 mio.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab der er rigtigt, dvs. uden væsentlige fejl og mangler, i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision m.v. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Herudover er det ledelsens ansvar, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, kommunalbestyrelsens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført revisionen i overensstemmelse med internationale standarder om revision og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning, god offentlig revisionsskik, jf. lov om kommunernes styrelse og kommunens revisionsregulativ. Dette kræver at vi overholder etiske krav samt planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet er uden væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter udførelse af revisionshandlinger for at opnå revisionsbevis for beløb og oplysninger i årsregnskabet. De valgte revisionshandlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurdering af risici for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for kommunens udarbejdelse af et årsregnskab. Formålet hermed er, at udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke at udtrykke en konklusion om effektiviteten af kommunens interne kontrol.

En revision omfatter endvidere vurdering af, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, om ledelsens regnskabsmæssige skøn er rimelige samt den samlede præsentation af årsregnskabet.

Revisionen omfatter desuden en vurdering af, om der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, kommunalbestyrelsens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2015 i alle væsentlige henseender er i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision m.v. Det er ligeledes vores opfattelse, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, kommunalbestyrelsens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Supplerende oplysninger om forståelse af revisionen

Ballerup Kommune har i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision m.v. som sammenligningstal i regnskabsopgørelsen for regnskabsåret 2015 medtaget det af kommunalbestyrelsen godkendte budget for 2015. Disse sammenligningstal har ikke været underlagt revision².

1.2 Revisionsbemærkninger, der skal besvares over for tilsynsmyndigheden

I henhold til bekendtgørelse om kommunernes budget, regnskab, revision mv. har revisor pligt til at afgive revisionsbemærkninger, hvis vi vurderer:

- At regnskabet ikke er rigtigt.
- Regnskabsaflæggelsen ikke opfylder kravene i Økonomi- og Indenrigsministeriets regelsæt.
- Der er disponeret i strid med Kommunalbestyrelsens beslutninger og mål.
- der er handlet i strid med gældende love og bestemmelser.
- Lovligheden af en post eller disposition må anses for tvivlsom.
- De foreskrevne forretningsgange i øvrigt ikke er fulgt, eller
- Vi kan notere væsentlige mangler i kontrolmæssig henseende ved etablerede forretningsgange og/eller der mangler forretningsgange på væsentlige områder. Revisionen kan samtidig fremsætte forslag til udbedring af de konstaterede mangler.

Revisionen har givet anledning til følgende 2 revisionsbemærkninger, som kommunalbestyrelsen skal besvare over for tilsynsmyndigheden:

1.2.1 Revisionsbemærkning nr. 1. Bilagsbehandling/Ledelseskontrol

I forbindelse med en formodet besvigelsessag på 2 institutioner under socialområdet har vi ydet assistance i form af udvidet revision ved bilagsgennemgang og vurdering af gældende retningslinjer. Vi har under vores arbejde konstateret, at specielt ledelsestilsynet ikke har været tilstrækkelige, og at bilagsdokumentationen ikke har været i overensstemmelse med Ballerup Kommunes retningslinjer.

Dette er kommet til udtryk ved, at vi i forbindelse med vores gennemgang af de 2 institutioner har konstateret særligt 4 forhold:

- At der i mange tilfælde ikke forefindes bilagsdokumentation i forbindelse med bogføring af udgifter.
- At der i mange tilfælde er bogført udgifter, hvor de bilag der er vedhæftet ikke vedrører institutionernes aktiviteter.
- At der er bogført udgifter lang over det niveau der er normalt for forskudskasser.
- At der ikke har været foretaget ledelsestilsyn i henhold til gældende retningslinjer.

Med baggrund heri har vi anbefalet kommunen at styrke kontrollen omkring forskudskasserne, således at det sikres, at administrationen af bilag og ledelsestilsyn sker i overensstemmelse med Ballerup Kommunes retningslinjer.

I forlængelse af sagen er gennemført en intern kontrol af kommunens 66 kasseforskud. Gennemgangen har ikke givet anledning til flere sager om underslæb. Herudover har kommunen oplyst at regelsæt og vejledning vedrørende kasseforskud skærpes.

1.2.2 Revisionsbemærkning nr. 2 - Social- og Indenrigsministeriet. Det øvrige specialiserede børn- og ungdområde – særligt dyre enkeltsager, jf. Servicelovens kapitel 11 og § 176

Gennemgangen af i alt 8 sager på området viser fejl og mangler i 6 af disse sager. Der ses fælles træk i forhold til de mangler, vi ser i sagerne. Fejlene har karakter af lovgivningsmæssig art, ligesom der mangler fagligt grundlag i nogle af sagerne. Dette giver usikkerhed omkring borgernes retssikkerhed samt udgiftsniveauet og dermed hjemtagen refusion på de områder, hvor dette er aktuelt.

Gennemgangen viser, at der er behov for fastlæggelse af mere struktur i sagsarbejdet, herunder at der sikres større grad af skriftlighed og udarbejdelse af garantiforskrifter i sagerne.

Med henblik på at sikre ledelsens muligheder for at skabe sig et overblik over status og kvalitet i sagerne er der endvidere behov for at tilrettelægge et struktureret kvalitets- og ledelsestilsyn.

Sammen med Ankestyrelsens Task Force er der sat en kvalitetsudviklingsproces i gang, som løber over halvandet år frem til ca. medio 2017.

Herudover er der indledt en struktureret proces om at tilrettelægge et systematisk og fyldestgørende ledelsestilsyn, således at ledelsens muligheder for at sikre sig et overblik over arbejdet i afdelingen og sætte ind der, hvor der er behov, bliver optimeret.

Genopretningsprocessen i Center for Børn og Ungerådgivning kan være med til at højne kvaliteten væsentligt i sagsadministrationen.

Dette vil blive fulgt op i forbindelse med gennemførelse af revision for området for 2016.

1.3 Opfølgning på tidligere revisionsbemærkninger

Vi har påset, at tidligere afgivne beretninger, herunder revisionens bemærkninger, er blevet behandlet af Kommunalbestyrelsen, og at Kommunalbestyrelsen har afgivet besvarelse over for tilsynsmyndigheden. Ballerup Kommune har således opfyldt styrelseslovens bestemmelser.

2. Revisionens formål, udførelse og afrapportering

2.1 Formål og ansvar

Revisionen har til formål at påse:

- At årsregnskabet er rigtigt opstillet på grundlag af kommunens bogføring.
- At årsregnskabet i sin helhed er udtryk for kommunens samlede økonomiske forvaltning.
- At de af Økonomi- og Indenrigsministeriets fastsatte regler for regnskabsaflæggelse er efterlevet.
- At der er en tilfredsstillende intern kontrol på væsentlige områder.
- At gældende love og forskrifter samt kommunalbestyrelsens beslutninger bliver overholdt.
- At tilsynsmyndighedens godkendelse foreligger til disposition, hvor det er nødvendigt.
- At kommunalbestyrelsens og tilsynsmyndighedens afgørelser vedrørende eventuelle revisionsbemærkninger for tidligere år er iagttaget således, at disse forhold ikke giver anledning til yderligere bemærkninger.

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at godkende budgettet for det kommende år. Borgmesteren skal drage omsorg for, at ingen udgift afholdes eller indtægt oppebæres uden fornøden bevilling, og at udgifter og indtægter bogføres i overensstemmelse med de af Økonomi- og Indenrigsministeriet og kommunalbestyrelsen fastsatte regler.

Gennem regler, godkendt af kommunalbestyrelsen, er der fastsat bestemmelser om tilrettelæggelsen af de administrative forhold.

Kommunens årsregnskab udarbejdes af administrationen og aflægges af økonomiudvalget til kommunalbestyrelsens godkendelse. Ledelsen har ansvaret for, at årsregnskabet er i overensstemmelse med lovgivningens krav herom, og at forvaltningen foregår på betryggende måde.

Den økonomiske forvaltning skal ske i overensstemmelse med reglerne i lov om kommunernes styrelse. Dette gælder også form og indhold af årsregnskabet.

Det er ledelsens ansvar at tilrettelægge økonomistyringen på en måde, der er hensigtsmæssig efter kommunens forhold. Dette omfatter også ansvar for en tilrettelæggelse af forvaltningen, økonomistyringen og øvrige registreringer på en sådan måde, at det kan dokumenteres, at midlerne er anvendt i overensstemmelse med forudsætningerne, at de tilsigtede resultater opnås, samt at der sker en løbende overvågning og evaluering af økonomistyringen, rutiner og resultater i øvrigt.

Ansvaret for bogføring og formueforvaltning varetager borgmesteren og administrationen blandt andet gennem etablering af forretningsgange og interne kontroller, der skal sikre, at registreringerne dækker over gyldige transaktioner, og at registreringerne er fuldstændige og nøjagtige. Etablering af forretningsgange og interne kontroller sker endvidere med henblik på at forebygge og opdage eventuelle besvigelser i form af misbrug af kommunens aktiver og bevidste fejlinformationer i regnskabsrapporteringen.

2.2 Revisionens udførelse

Vores revision omfatter:

- *Finansiell revision*, som består i at efterprøve om regnskabet er rigtigt, dvs. uden væsentlige fejl og mangler.
- *Juridisk-kritisk revision*, hvor vi vurderer, om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaf-læggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger (bevillingskontrol), love og andre for-skrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.
- *Økonomisk kritisk revision*, hvor formålet er at vurdere, om de enkelte afdelinger, institutioner og medarbejdere anvender de tildelte midler på en økonomisk hensigtsmæssig måde (forvaltningsrevi-sion).

Ved den *finansielle revision* er prioriteringen af opgaverne og revisionsområderne bestemt af vores vurde-ring af risikoen for, at fejl opstår, kombineret med den betydning (væsentlighed) eventuelle fejl vil have. Disse vurderinger foretages, dels i forbindelse med planlægningen af revisionsåret, dels som en løbende proces ud fra erfaringer indhentet ved den løbende revision af eksisterende forretningsgange og det interne tilsyns- og kontrolmiljø. I vurderingerne indgår også resultater og erfaringer, som indhentes via kommunens interne tilsyn.

Den *juridisk-kritiske revision* indgår altid som en integreret del af den finansielle revision.

Ved den *økonomisk kritiske revision* vurderer vi på udvalgte områder, om opgaveløsningen sker i overens-stemmelse med de opstillede mål, og om der administreres på en økonomisk hensigtsmæssig måde. I årets løb anvender vi systemrevision, som kombineres med substansrevision (analytisk og detailrevision) i større eller mindre omfang. Systemrevisionen har til formål at efterprøve, om de interne kontroller (forretnings-gange) er hensigtsmæssigt og sikkert tilrettelagt og efterlevet. Ved mulige mangler eller manglende efterle-velse af forretningsgange, vil vi gøre kommunens ledelse opmærksom herpå.

Til den afsluttende revision anvender vi fortrinsvis substansrevision. Revisionen udføres i vid udstrækning ved regnskabsanalytiske undersøgelser, hvor det aflagte regnskab og regnskabsforklaringer gennemgås og vurderes i forhold til budgetterede og bevilgede beløb og de forudsætninger, som ligger til grund herfor. Endvidere indgår afstemninger og efterprøvelse af forvaltningens interne kontrolrutiner i forbindelse med årsafslutningen. Vi har anvendt udtræk fra kommunens økonomisystem til regnskabsanalytiske undersø-gelser, stikprøveudtagninger og efterprøvelser af kontoplanrelationer vedrørende økonomiposteringer.

2.2.1 Risikovurdering og revisionsstrategi

Revisionen gennemføres med udgangspunkt i en af os udarbejdet revisionsplan og -strategi. Revisionsstra-tegien skal sikre, at revisionen fokuseres mod de væsentligste og mest risikofyldte områder af betydning for årsregnskabet.

Områder med højere risiko, dvs. hvor der er tale om væsentlig regnskabspraksis og/eller en betydelig grad af vurdering eller skøn, kræver specielle revisionsmæssige overvejelser på grund af karakteren af risikoen, det sandsynlige omfang af eventuelle fejloplysninger samt sandsynligheden for, at risikoen bliver til virke-lighed.

Baseret på vores drøftelser med ledelsen og vores kendskab til kommunens aktiviteter – og forhold i øvrigt, har vi i forbindelse med planlægningen og udførelsen af revisionen for 2015 identificeret følgende fokusområder og områder med forhøjet risiko for væsentlige fejl i regnskabet:

- It-sikkerhed.
- Interne kontroller.
- Overholdelse af momsregler.
- Økonomistyring.
- De sociale og beskæftigelsesmæssige områder.

På øvrige områder har vi vurderet risikoen for fejl i årsregnskabet som normal. Revisionens omfang har været tilpasset dertil.

Revisionen giver således ikke en fuld sikkerhed for, at alle fejl og mangler opdages, men kun en høj grad af sikkerhed for at væsentlige fejl og mangler i forhold til regnskabets rigtighed og overholdelse af love, regler mv. opdages.

2.2.2 Forvaltningsrevision som en integreret løbende proces

Forvaltningsrevisionen omfatter en vurdering af om udførelsen af kommunalbestyrelsens og udvalgenes beslutninger og den øvrige forvaltning af kommunens anliggender er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde.

For at skabe det nødvendige revisionsbevis for regnskabets rigtighed finder vi det nødvendigt at foretage og anvende forskellige analyser, nøgletal, udviklingstendenser, sammenligninger samt vurderinger af forretningsgange. Herved udføres automatisk en del løbende forvaltningsrevision som en integreret del af de normale revisionsbehandlinger. Revisionsresultaterne kan således nyttiggøres i en bredere sammenhæng.

Vurdering og efterprøvelse af forretningsgange er efter vores generelle opfattelse, sammen med vurdering af de kontrolmæssige aspekter, udtryk for en løbende vurdering af, om administration og sagsbehandling foregår på en hensigtsmæssig måde. Forslag til ændringer/justeringer af forretningsgange fremsættes og aftales oftest i den løbende dialog med og rapportering til de administrative ledelsesniveauer.

Analyser, udvikling af hjælpeværktøjer og rådgivning, herunder tolkning af lovgivning og refusionsregler mv. kan også medføre, at der ændres praksis.

Det medfører i nogle tilfælde, at afregninger, tilskud og refusioner kan effektueres i et ændret betalingsflow og -omfang. Endvidere bidrager vores rådgivning til forbedringer og justeringer af praksis og regnskabsvejledninger, fx vedrørende:

- Statusafstemninger.
- Bogførings- og legalitetskontrol.
- Elektroniske betalinger.
- Bilagsbehandling og -kontrol, samt udnyttelse af betalingsfrister.
- Indkøbsadfærd.
- Moms- og afgiftsmæssige muligheder.
- Udarbejdelse og opstilling af tilskuds- og specialregnskaber.

2.2.3 Drøftelse med ledelsen om besvigelser

Under revisionen har vi forespurgt ledelsen om risikoen for besvigelser. Ledelsen har over for os oplyst, at kommunen efter ledelsens vurdering har et passende kontrolmiljø, der afdækker risikoen for, at årsregnskabet kan indeholde væsentlig fejlinformation, herunder fejlinformation som følge af besvigelser.

Vi henviser i øvrigt til afsnit 1.2.1 – revisionsbemærkning nr. 1.

2.3 Rapportering

Revisionens indhold og resultater rapporteres i forskellig detaljeringsgrad til henholdsvis det administrative og det politiske niveau.

Til det administrative niveau rapporteres løbende til de enkelte forvaltninger og institutioner. Det sker såvel mundtlig som skriftligt ved notater til ledelsen. Vi søger desuden gennem en konstruktiv løbende dialog med kommunens medarbejdere om konkrete og generelle problemstillinger at medvirke til at forebygge, at der opstår væsentlige fejl.

Rapportering til kommunalbestyrelsen sker i form af beretninger. Eventuelle bemærkninger, som Kommunalbestyrelsen skal tage stilling til og besvare over for tilsynsmyndigheder, vil fremgå som bemærkninger i afsnittet *“1.2 Bemærkninger kommunalbestyrelsen skal besvare over for tilsynsmyndigheden”*.

3. Den løbende revision

3.1 Generelt om det interne kontrolmiljø

Det bedste værn mod såvel ubevidste som bevidste fejl og mangler i kommunens forvaltning er etablering af velfungerende og effektive administrative processer og interne kontroller. Det er således kommunens administrative ledelse og i sidste instans kommunalbestyrelsen, som har ansvaret for, at der er etableret administrative processer og interne kontroller, som sætter fokus på områder med særlig risiko for væsentlige økonomiske tab, krænkelse af borgernes retssikkerhed og uønsket presseomtale.

På visse områder (områder med statsrefusion) er der endvidere lovgivningsmæssige krav om ledelsestilsyn og kvalitetskontrol. Disse forhold retter sig ikke alene mod regnskabsrigtighed, men i høj grad også mod kommunens overholdelse af love og regler samt mod kommunens forvaltning af de til rådighed værende midler.

Væsentlige elementer heri er stillingtagen til kommunens risikoprofil, samt hvorledes kommunens strukturer, processer og metoder samt medarbejdernes kompetencer og kapacitet påvirker denne risikoprofil. Derudover omfatter dette en stillingtagen til væsentlige processer, hvad der kan gå galt i forhold hertil, samt hvilke foranstaltninger, der er etableret til imødegåelse af disse risici. Vi gennemgår som led i vores revision kommunens processer og interne kontroller, herunder kommunens kasse- og regnskabsregulativ.

I forbindelse med vores revision undersøger vi, om der er tilrettelagt og udført de fornødne interne procedurer og tilsyn, som sikrer ovenstående. Vi vil tillige, som led i løbende forvaltningsrevision, vurdere, om disse procedurer og tilsyn udføres hensigtsmæssigt.

3.2 Gennemgang af generelle it-kontroller

Som led i revisionen af Ballerup Kommune har vi foretaget en gennemgang af de generelle it-kontroller for 2015.

3.2.1 Formål

Formålet med vores gennemgang har været at vurdere, hvorvidt der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som sikrer tilfredsstillende generelle it-kontroller. De generelle it-kontroller er fundamentet for automatiske applikationskontroller, regnskabsprocedurer og systemgenererede data og rapporter, som anvendes i nøglekontroller, og som påvirker den finansielle rapporteringsproces og årsrapporten.

Indeholdt i denne beretning er kun de forhold, der er nævnt nedenfor, og kan ikke udstrækkes til at omhandle kommunens forretningsprocesser og interne kontroller som helhed.

3.2.2 Omfang

Vi har foretaget gennemgang af, hvordan it-kontroller er tilrettelagt, og så vidt muligt, hvordan disse kontroller er implementeret. Vi har endvidere foretaget test af it-kontroller via dataudtræk og gennemgang af modtaget dokumentation.

Gennemgangen er foretaget i henhold til gældende revisionsstandarder og har omfattet følgende hovedområder:

1. It-politikker og organisation:
 - Udvikling og implementering af it-strategi og sikkerhedspolitikker.
 - Identifikation og vurdering af it-risici.

- It-medarbejdere.
 - Styring af outsourcing-/serviceleverandører.
2. Drift af datacentre og netværk.
 3. Anskaffelse, ændringer og vedligeholdelse af systemsoftware.
 4. Adgangssikkerhed:
 - Politikker og procedurer.
 - Beskyttelse af data og funktionsadskillelse.
 5. Anskaffelse, udvikling og vedligeholdelse af applikationssystemer.

Gennemgangen er baseret på interview samt i nødvendigt omfang gennemgang af foreliggende materiale og fysisk observation.

3.2.3 IT-Forsyningen I/S

Teknisk drift af kommunens it-infrastruktur, servere, databaser, datalager m.m. varetages af IT-Forsyningen I/S (Ballerup, Egedal og Furesø Kommuner) vedrørende systemer, som kommunen ikke har outsourcet til andre serviceleverandører.

For 2015 er det første år, hvor IT-Forsyningen I/S har fået udarbejdet en erklæring om generelle it-kontroller og effektiviteten heraf for perioden 1. januar til 31. december 2015. Af revisionserklæringen fremgår det, at der tages forbehold på en række områder, hvor kontrollerne ikke har været tilstrækkelige. Der henvises til vores konklusion nedenfor.

3.2.4 Revisionserklæringer fra andre væsentlige systemer

Af gældende bekendtgørelse nr. 1613 af 10. december 2015 fremgår det, at *"Hvis kommunen anvender et edb-system, eller hvis databehandlingen helt eller delvis foretages af andre end den dataansvarlige kommune, skal kommunalbestyrelsen sikre, at der foreligger en uafhængig revisorerklæring om, at det pågældende system fungerer i et edb-miljø med en tilfredsstillende system- og datasikkerhed, og at de interne kontroller i systemerne sikrer en fuldstændig og nøjagtig behandling af godkendte transaktioner"*.

Vi har modtaget dokumentation for at kommunen har gennemgået erklæringer fra Fujitsu vedrørende Prisme for perioden 1. november 2014 til 31. oktober 2015 uden væsentlige bemærkninger hertil.

På tidspunktet for revisionens afslutning forelå der endnu ikke revisionserklæringer fra:

- Silkeborg Data.
- KMD Dagpenge.
- KMD – aktiv.

Vi har derfor ikke haft mulighed for at påse, om regnskabsbekendtgørelsens krav er opfyldt for disse systemer. Vi anbefaler, at kommunen indhenter og vurderer it-revisionserklæringer fra kommunernes it-leverandør, så det sikres, at kommunen efterlever god it-skik og efterlevelse gældende regnskabsbekendtgørelser.

3.2.5 Konklusion

Vores gennemgang viser, at der fortsat er enkelte områder af de generelle it-kontroller, der bør styrkes, før de kan anses for fuldt ud tilstrækkelige og effektive. Vi har ved vores gennemgang observeret:

- At kommunens it-sikkerhedspolitik ikke er opdateret siden 2010 og derfor ikke stemmer overens med outsourcing af it-driften til IT-forsyningen I/S. Det er dog oplyst, at kommunen forventer at ledesgodkende en ny it-sikkerhedspolitik i 2. kvartal 2016.
- At kommunen ikke har udarbejdet en formel risikovurdering af it-anvendelsen.
- At kommunen ikke har udarbejdet procedurer for Change management.
- At kommunen ikke har indhentet revisionserklæringer fra andre væsentlige systemer (Silkeborg Data, KMD Dagpenge og KMD – aktiv).
- At de generelle it-kontroller hos IT-Forsyningen I/S er utilstrækkelige. Det fremgår af revisionserklæringen af 9. marts 2016 fra IT-Forsyningen I/S, at der tages forbehold på en række områder, hvor kontrollerne ikke har været tilstrækkelige. Dette omfatter blandt andet:
 - Manglende risikovurdering.
 - Manglende it- og informationssikkerhedspolitik.
 - Manglende klassificering og registrering af aktiver.
 - Manglende procedurer generelt i relation til styring af adgange.
 - Uensartet opsætning af passwordkvalitet.
 - Opsætning af logs og overvågning ej afstemt med de deltagende kommuner.
 - Opfølgning på logs er ikke funktionsadskilt.
 - Manglende scanninger af netværk for sårbarheder.
 - Manglende procedurer for håndtering af hændelser.

IT-Forsyningen I/S har ifølge det oplyste iværksat tiltag til udbedring heraf. De anførte forhold skal udbedres af IT-Forsyningen I/S, men vi anbefaler, at kommunen tager dialog herom for at sikre, at relevant opfølgning bliver foretaget.

På baggrund af den foretagne revision er det vores samlede vurdering, at de generelle it-kontroller hos Ballerup Kommune er på et acceptabelt niveau (vurderet ud fra følgende skala: Ikke-tilfredsstillende, acceptabel, tilfredsstillende og meget tilfredsstillende).

Vores observationer og anbefalinger er endvidere afgivet til kommunes it-ansvarlige.

3.3 Beholdningseftersyn

Vi har den 1. oktober 2015 stikprøvevis foretaget beholdningseftersyn af kommunens likvide beholdninger. Eftersynene har til formål at efterprøve, hvorvidt kommunens administration af likvide beholdninger og værdipapirer varetages i overensstemmelse med kommunens forretningsgange.

KONKLUSION

Beholdningseftersynene har ikke givet anledning til bemærkninger.

3.4 Tilsyn med bilagsbehandling inden for budgetområderne

Retningslinjerne vedrørende anvisning og attestation findes i Ballerup Kommunes Økonomiregulativ samt bilag hertil.

I Ballerup Kommune har retten til at attestere på bogføringsbilag tilknyttet retten til at bogføre i kommunens udbetalingsystemer.

Anvisningsretten er knyttet sammen med budgetkontrol og ledelsestilsyn. Tilsynet skal udføres ved en stikprøvekontrol på enkeltposter ud fra en økonomirapport på det pågældende ansvarsområde. Lederen har ansvaret for at gennemføre den økonomiske kontrol i forbindelse med budgetopfølgningen for deres bevillingsniveau.

Ledelsestilsynet indeholder blandt andet retningslinjer for:

- Attestation.
- Anvisning, budgetopfølgning og kontrol.

Vi har stikprøvevis påset, at der i 2015 er udført ledelsestilsyn i henhold til retningslinjerne.

Det fremgår at formålet med bilagskontrol skal sikre:

- At overholde god bogføringsskik.
- At undgå besvigelser.
- At der ligger en bevilling til grund for udgiften/indtægten.
- Udgiften/indtægten er i overensstemmelse med ormløbet.

Bilaget vedrørende retningslinjerne for ledelsestilsyn vurderes meget overordnet og af general karakter. Det fremgår blandt andet ikke af bilaget, hvor mange bilag der stikprøvevis skal kontrolleres, og det fremgår ikke af bilaget, hvorledes en statusafstemning skal udarbejdes i henhold til økonomiregulativ.

Det er vores opfattelse, at der bør udarbejdes et mere detaljeret bilag vedrørende ledelseskontrol, hvor der blandt andet er eksempler på, hvorledes en afstemning skal foretages, hvor mange bilag der som minimum skal udtages til kontrol. Dette vil sikre en større forståelse, ensartethed og styrkelse af kommunens kontrolmiljø.

KONKLUSION

Det er generelt vores opfattelse, at kommunens bilagsbehandling generelt er tilrettelagt på en hensigtsmæssig måde. Vi henviser dog til vores anbefaling ovenfor.

3.5 Lønninger og vederlag

Lønrevisionen er udført ved besøg i Løn og Personale i 2015.

Den gennemsnitlige udgift kan opgøres som følger:

Tabel 1

Den gennemsnitlige lønudgift for 2013, 2014 og 2015.

	2015	2014	2013
Antal årsværk fra	3.845	3.921	3980
Lønudgift (mio. DKK)	1.853	1.788	1.753
Gennemsnitlig udgift (t.DKK)	482	456	440

Kilde: Ballerup Kommunes regnskaber

Tabel 1 viser, at den gennemsnitlige lønudgift pr. medarbejder i 2015 er t.DKK 482 og i 2014 var den t.DKK 456. Stigningen i lønudgiften pr. medarbejder udgjorde således 5,7 % fra 2014 til 2015.

Fra 2013 til 2014 udgjorde stigningen 3,6 %.

Ifølge KL's budgetvejledning var der en forventet stigning på 1,46 % fra 2014 til 2015. Udviklingen fra 2013 til 2014 udgjorde 1,18 %.

Det skal bemærkes, at ovenstående er en summarisk beregning, og der kan være hændelser, der gør, at der forekommer afvigelser i forhold til de overordnede reguleringspristal, der er udmeldt fra KL. Eksempelvis tager modellen ikke højde for, at der i et år kan være mange afskedigelser og de ekstraomkostninger, der er forbundet hermed.

Ballerup Kommune har oplyst, at der i forbindelse med budgetaftalen for 2016 er truffet beslutning om at foretage analyser af lønudvikling og lønforhold i Ballerup Kommune. De forskelle og den udvikling, der ses af ovenstående tabel, vil blive afklaret og nuanceret i forbindelse med disse analyser.

3.5.1 Forretningsgange på lønområdet

Vi har gennemgået processen for lønområdet for at påse, at den er hensigtsmæssig og betryggende i kontrolmæssig henseende. Vi definerer lønprocessen, som oprettelse og ændring af løndata, dagpengerefusioner samt sikring af, at den udbetalte løn er korrekt.

På lønområdet er der en række kontroller, som supplerer hinanden (kontrolmiljø), og derved sikrer, dels at det er de rigtige personer, som aflønnes, dels at den løn, som udbetales, er korrekt. I forbindelse med gennemgangen har vi overordnet vurderet summen af de kontroller, som er på lønområdet, for om de afdækker de fejl, der kan opstå i lønprocessen – uanset om det er tilsigtede (svig) som utilsigtede fejl.

Vi har endvidere udvalgt de kontroller, som vi finder væsentlige og testet disse for, om de bliver udført i overensstemmelse med retningslinjerne, og om de er effektive.

På lønområdet er der et kontrolmiljø, som dels skal udføres på selve lønkontoret, dels skal udføres ude ved de enkelte budgetansvarlige i form af deres månedlige økonomiske ledelsestilsyn. I denne gennemgang har vi forholdt os til de processer, som er på lønkontoret med tilhørende kontroller.

KONKLUSION

Det er vores opfattelse, at processer og hermed også kontrolmiljøet er hensigtsmæssig og betryggende.

3.5.2 Sagsrevision, lønområdet

Vi har gennemgået et antal personalesager med det formål at efterprøve om gældende regler og overenskomster – i forbindelse med løndbetaling – efterleves. Udsnippet af sager er fordelt på forskellige overenskomstområder.

Ved sagsrevisionen har vi påset:

- Om der ved oprettelse af nye sager foreligger fornøden dokumentation i sagsakterne.
- Om der indberettes korrekt til lønsystemet.
- Om der udbetales korrekt løn i henhold til overenskomst, aftaler mv.

Vi har endvidere ved årsregnskabsrevisionen påset, at udvalgte politikere og ledende administrativt personale får udbetalt korrekt – henholdsvis vederlag og løn.

KONKLUSION

Det er vores vurdering, at lønninger udbetales i henhold til gældende overenskomst, aftaler mv., samt at administrationen af området i øvrigt er betryggende.

4. Forvaltningsrevision

Forvaltningsrevisionen omfatter en vurdering af om udførelsen af kommunalbestyrelsens og udvalgenes beslutninger og den øvrige forvaltning af kommunens anliggender er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde.

Forvaltningsrevisionen har vi opdelt i områderne:

Område	Vurdering 2015 (1)	Vurdering 2014 (2)	Reference
Økonomisk situation	☺	☺	4.1
Organisation og økonomistyring	☺	☺	4.2
Sparsommelighed	☺	☺	4.3

☹ = lever ikke fuldt ud op til egne/lovgivningsmæssige regelsæt, eller vi finder, at området kan forbedres.

☺ = lever fuldt ud op til egne/lovgivningsmæssige regelsæt, eller vi finder, at området forvaltes betryggende.

(1) Forvaltning under skyldig økonomisk hensyntagen er ikke et entydigt defineret begreb - og der er derfor heller ikke entydig referenceramme for, hvad kommunen skal leve op til. Derfor er en god vurdering kun udtryk for, at vi ved den udførte forvaltningsrevision ikke har konstateret forhold, der afkræfter at forvaltningen har handlet under skyldig økonomisk hensyntagen.

4.1 Vurdering af kommunens økonomiske situation

Vi har foretaget en vurdering af kommunens økonomi i forbindelse med den afsluttende revision af regnskabet for 2015.

Vurderingen omfatter følgende områder:

- Bæredygtig drift – Er kommunen i stand til, via driften, at skabe et tilstrækkeligt resultat til planlagte anlægsinvesteringer og afdrag på lån?
- Overholder kommunen budgettet, så de budgetterede resultater opnås?
- Udviklingen i kommunens likviditet.

Ved vurdering af bæredygtig drift foretages en vurdering af regnskabsårets resultat på det skattefinansierede område.

I det følgende gennemgås kommunens økonomiske nøgletal på overordnet niveau.

4.1.1 Drift

Tabel 2

Ballerup Kommunes regnskab – hovedtal.

(Beløb i DKK mio.)	Regnskab 2015	Opr. bud- get 2015	Regnskab 2014
Indtægter i alt (skatter og tilskud)	-3.630	-3.625	-3.451
- Driftsudgifter (ekskl. forsyning)	3.314	3.318	3.250
- Resultat før renter- overskud	-316	-307	-201
- Renter	11	11	13
- Resultat ordinær drift- overskud	-305	-296	-188
Anlægsudgifter (inkl. byggemodning og salg af jord)	105	167	118
Resultat skattefinansierede område - overskud	-200	-129	-70

Kilde: Ballerup Kommunes regnskaber og budgetter

Kommunens regnskab for 2015 udviser et overskud på det skattefinansierede område på i alt DKK 200 mio. Der var budgetteret med et resultat på DKK 129 mio. i det oprindelige budget.

4.1.2 Likviditet

Kommunens kassebeholdning udgjorde primo 2015 DKK 142 mio. og ultimo 2015 DKK 384 mio. i henhold til statusbalancen pr. 31. december 2015. Der har således været en forøgelse kassebeholdningen med DKK 242 mio.

Den gennemsnitlige likviditet udgjorde ultimo 2015 DKK 517 mio. mod DKK 371 mio. ultimo 2014.

4.1.3 Gældsforpligtelser

Tabel 3

Gæld - Oversigt over Ballerup Kommunes gæld pr. indbygger

Kommunens langfristede gæld pr. borger (DKK)	2015	2014	2013
Langfristet gæld (ekskl. ældreboliger)	13.023	13.517	13.707

Kilde: Ballerup Kommunes regnskaber for 2013 – 2015

Tabel 2 viser, at der er et mindre fald i gælden pr. indbygger fra 2014 til 2015.

KONKLUSION

Det er vores opfattelse, at årets resultat er tilfredsstillende, og at Ballerup Kommune har fokus på en stram økonomistyring med henblik på at skabe det nødvendige økonomiske råderum.

4.2 Overordnet organisation og økonomistyring

Kommunens økonomistyringspolitik tager udgangspunkt i bilag til økonomiregulativet ”regelsæt for mål og rammestyring” af 26. maj 1993 samt i bemærkningerne til kommunens budget.

Bevillingsniveauet i Ballerup Kommune bygger på en rammeinddeling, som er underlagt udvalgsniveauet.

Det betyder, at de politiske udvalg er ansvarlige for den samlede bevilling på udvalgsområdet fordelt på bevillingsrammer. Udvalgene kan således ikke flytte midler rundt mellem af udvalgets sektorområder, fx mellem skoler og klubber, også selv om omplaceringerne holder sig inden for udvalgets samlede ramme.

Dette betyder, at beslutninger om bevillingsmæssige ændringer i form af omplaceringer mellem og inden for udvalg, samt tillægsbevillinger med kassetræk udelukkende kan besluttes i kommunalbestyrelsen.

Ifølge Ballerup Kommunes Økonomiregulativ skal den budgetansvarlige løbende behandle og vurdere økonomirapporter og dermed give direktørområderne mulighed for at kunne holde udvalgene orienteret om budgetternes overholdelse, således at direktøren kan løfte sit samlede budgetansvar.

For at give den budgetansvarlige mulighed for at vurdere budgettets overholdelse gælder, at alle ansatte med økonomiopgaver og -ansvar i Ballerup Kommune er ansvarlige for, at rammerne for en bevilling overholdes og straks give besked til næste led i den administrative organisation, hvis der konstateres en overskridelse af en budgetramme.

KONKLUSION

Der er tilrettelagt en proces, der sikrer en sammenhængende budgetudarbejdelse, budgetopfølgning og regnskabsaflæggelse, der i al væsentlighed svarer til, hvad der efter vores vurdering er god skik i kommunerne.

4.3 Sparsommelighed

Sparsommelighedsaspektet er udtryk for, hvorvidt kommunen anvender relevante ressourcer til løsningen af de kommunale opgaver, og hvorvidt kommunen fremskaffer disse efter en afvejning af pris og kvalitet.

4.3.1 Generelt

Ved vores løbende revisionsgennemgang af de enkelte områder, vurderer vi hvorvidt sparsommelighedsaspektet har været med i overvejelserne omkring den kommunale opgaveløsning.

Vores vurdering sker på baggrund af en bred gennemgang som dækker fra vedtagne politikker, bilagsgennemgang, vurdering af forretningsgange og opfyldelse heraf, anvendelse af personaleresourcer mv.

KONKLUSION

Ud fra vores gennemgange af arbejdsprocesser, budget- og budgetopfølgingsprocedurer samt bilagsgennemgang er det vores vurdering, at Ballerup Kommune generelt vurderer sparsommelighedsaspektet i forbindelse med de enkelte opgaveløsninger.

5. Redegørelse for den udførte juridisk-kritiske revision

Den juridisk-kritiske revision omfatter en vurdering af, hvorvidt de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, Kommunalbestyrelsens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Vi har i den sammenhæng påset overholdelsen af følgende administrative love og regler:

Regelsæt	Konklusion	Udvikling	Reference afsnit
Lov om kommunernes styrelse	😊	😊	5.1
Kommunalbestyrelsens/fagudvalgenes beslutninger	😊	😊	5.2
Bevillingsregler	😊	😊	5.3
Låneregler	😊	😊	5.4
Deponeringsregler	😊	😊	5.5
Anbringelse af kommunens likvide beholdninger	😊	😊	5.6
Politiker- og medarbejderbeskatning	😊	😊	5.7
Momsregler	😊	😊	5.8

😊 = lever ikke fuldt ud op til egne/lovgivningsmæssige regelsæt, eller vi finder, at området kan forbedres.

😊 = lever fuldt ud op til egne/lovgivningsmæssige regelsæt, eller vi finder, at området forvaltes betryggende.

5.1 Lov om kommunernes styrelse

Lov om kommunernes styrelse fastsætter regler for kommunalbestyrelsen og udvalgenes varetagelse af kommunens anliggender, den økonomiske forvaltning mv.

Vi har ved gennemlæsning af kommunalbestyrelsens beslutningsprotokol samt visse punkter i udvalgenes beslutnings-protokol kontrolleret overholdelse af den kommunale styrelseslov.

Vi har endvidere i forbindelse med vores revision eksempelvis stikprøvevis kontrolleret vederlag til kommunalbestyrelsens medlemmer.

KONKLUSION

Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

5.2 Kommunalbestyrelsens/fagudvalgenes beslutninger

I forbindelse med vores revision, eksempelvis lønrevision, årsrevision og forvaltningsrevision har vi stikprøvevis kontrolleret, at beslutninger fra kommunalbestyrelsen, økonomiudvalg og de stående udvalg er overholdt.

KONKLUSION

Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

5.3 Bevillingsregler

5.3.1 Drift

Bevillingsniveauet i Ballerup Kommune bygger på en rammeinddeling som er underlagt udvalgsniveauet.

Det betyder, at de politiske udvalg, er ansvarlige for den samlede bevilling på udvalgsområdet fordelt på bevillingsrammer.

Vi har i nedenstående tabel 3 opgjort driftsudgifterne pr. udvalgsområde og sammenholdt dette med det korrigerede budget.

Tabel 4

Driftsudgifter fordelt på udvalgsniveau.

<i>Driftsudgifter – mio. DKK</i>	<i>Regnskab 2015</i>	<i>Korrigeret budget 2015</i>
Teknik- og Miljøudvalget	81	79
Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget	480	475
Børne- og Skoleudvalget	1.002	1.013
Kultur- og Fritidsudvalget	131	135
Social- og Sundhedsudvalget	1.225	1.238
Økonomiudvalget	395	428
Driftsudgifter i alt	3.314	3.368

Samlet set har der været et realiseret forbrug på driftsområderne på DKK 3.314 mio., og korrigeret budget udviser DKK 3.368 mio. Der har således været en samlet besparelse på driften på DKK 54 mio.

Isoleret set har været en mindre overskridelse af de meddelte bevillinger på Teknik- og Miljøudvalgets område på DKK 2 mio. og på Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget område på DKK 5 mio., hvortil der ikke er søgt tillægsbevilling. En stor del af overskridelsen kan henføres til kalkulatoriske poster.

Det er over for os oplyst, at der i forbindelse med sagsfremstillingen vil blive fremsat forslag til bevillingsmæssige berigtigelser.

Ifølge Styrelseslovens § 40 må der ikke afholdes indtægter eller udgifter, hvortil der ikke er taget bevillingsmæssig stilling. Af kommentarerne til bestemmelsen kan der forekomme undtagelser i forbindelse med lovhjemlede ændringer og/eller poster, hvor kommunen ikke kan nægte borgeren en given service, og hvor samtidig kan være vanskeligt at forudsige aktivitetsniveauet på budgettidspunktet.

Det fremgår af kommentarerne til bestemmelsen, at det dels bør angives i budgetbemærkningerne, såfremt en budget betragtes som kalkulatorisk, dels at det betragtes som god skik at søge om fornøden tillægsbevilling, når merforbruget konstateres. Dette er ikke mindst vigtigt, når der er tale om samlede rammebevillinger, hvor sådanne budgetposter ofte kun vil udgøre en del af bevillingen.

KONKLUSION

Ud over ovenstående har revisionen af driftsbevillinger har ikke givet anledning til bemærkninger.

5.3.2 Anlæg

I det oprindelige budget var der budgetteret med en udgift på DKK 167 mio., ekskl. forsyningsområdet, vedrørende anlæg. Det faktiske forbrug vedrørende anlæg udgjorde i 2015 DKK 105 mio.

I forhold til det oprindelige budget har det således været et mindre forbrug på DKK 62 mio.

KONKLUSION

Gennemgangen af anlægsområdet har ikke givet anledning til bemærkninger.

5.3.3 Forsyningsvirksomheder (renovationsområdet)

Forsyningsvirksomhederne skal "hvile i sig selv", dvs. at indtægter og udgifter over en årrække skal balancere. Forsyningsvirksomhederne betragtes således som eksterne i forhold til de øvrige kommunale aktiviteter.

Vi har ved revisionen stikprøvevis påset, at mellemværende med forsyningsvirksomhederne er korrekt optaget i kommunens finansielle balance.

KONKLUSION

Vi har konstateret, at årets resultat af forsyningsområdet er optaget korrekt i kommunens finansielle status.

5.4 Låneregler

Kommunen har i 2015 optaget lån for i alt DKK 18,6 mio. Vi har gennemgået kommunens opgørelse af låneramme med henblik på korrekt opgørelse i overensstemmelse med lånebekendtgørelsens regler.

KONKLUSION

Optagelse af lån mv. er foretaget i henhold til lånebekendtgørelsens regler.

5.5 Deponeringsregler

Ballerup Kommune har ultimo 2015 registreret en samlet deponering på i alt DKK 100 mio. Saldoen udgjorde ultimo 2014 udgjorde DKK 107 mio. Der er i 2015 frigivet DKK 7 mio.

KONKLUSION

Det er vores opfattelse at Økonomi- og Indenrigsministeriets regler om kommunernes deponering er overholdt.

5.6 Anbringelse af kommunens likvide beholdninger

Ballerup Kommunes likvide beholdning udgjorde ultimo 2015 DKK 384 mio., og gennemsnitslikviditeten udgjorde ved udgangen af 2015 DKK 517 mio.

KONKLUSION

Det er vores vurdering, at kommunens anbringelse af de likvide midler er forsvarlig og i overensstemmelse med anbringelsesreglerne. Kommunens gennemsnitlige kassebeholdning har i hele 2015 været positiv, og kommunen opfylder derfor kassekreditreglen, der foreskriver, at kommunens gennemsnitlige kassebeholdning ikke må være negativ beregnet for de sidste 365 dage.

5.7 Politikker og medarbejderbeskatning

Vi har som led i vores revision af kommunens lønudgifter påset, at skattelovgivningens krav til indeholdelse og indberetning af skatter er overholdt.

KONKLUSION

Vores gennemgang har ikke givet anledning til bemærkninger.

5.8 Momsregler

Vi har påtegnet saldoopførelsen af momsrefusion vedrørende købsmoms ultimo 2015 uden forbehold.

Der sondres i det kommunale budget- og regnskabssystem mellem to former for moms:

- Registreret moms, dvs. moms, der afregnes med toldvæsenet i forbindelse med momsregistreret virksomhed i kommunen.
- Købsmoms, dvs. moms, der indgår i momsrefusionsordningen.

Registreret moms er den moms, som skal afregnes med SKAT, og som blandt andet vedrører forsyningsvirksomhederne.

Købsmoms anvendes her som betegnelse for den moms, som kommunerne betaler ved køb af varer og tjenesteydelser, der ikke indgår i en momsregistreret virksomhed i kommunerne.

Ud over udgifter på de momshærende arter kan kommunerne anmelde en procentdel af visse betalinger og tilskud til refusion under refusionsordningen.

KONKLUSION

Det er vores vurdering, at områderne med momsrefusion og registreret moms varetages efter de gældende regler.

6. Den afsluttende revision

Ved den finansielle revision er prioritering af revisionsområderne bestemt af vores vurdering af risikoen for, at fejl opstår, kombineret med den betydning (væsentlighed) eventuelle fejl vil have. Disse vurderinger foretages, dels i forbindelse med planlægningen af revisionsåret, dels som en løbende proces ud fra erfaringer, indhentet ved den løbende revision af eksisterende forretningsgange og det interne kontrolmiljø. Vi har påset, at regnskabet indeholder de oplysninger – samt overholder de principper for indregning og måling – der fremgår af Økonomi- og Indenrigsministeriets ”Budget- og Regnskabssystem for kommuner”.

6.1 Identifikation af kommunens årsregnskab for 2015

Det reviderede regnskab for 2015 har omfattet kommunens årsregnskab samt de oversigter, bemærkninger og redegørelser, der i henhold til gældende regler for regnskabsaflæggelsen skal udarbejdes.

6.2 Ledelsens regnskabserklæring

I forbindelse med revisionen af årsregnskabet har ledelsen over for os afgivet en regnskabserklæring vedrørende årsregnskabet 2015.

6.3 Formkrav til regnskabsaflæggelsen

Det reviderede årsregnskab skal omfatte en række regnskabsskemaer og oversigter, som er bestemt i Økonomi- og Indenrigsministeriets Budget- og Regnskabssystem for kommuner.

6.3.1 Udgiftsbaseret regnskab

De væsentligste kendetegn for det udgiftsbaserede regnskab er, at det skal indeholde en række oversigter og redegørelser, som kan danne grundlag for blandt andet:

- Vurdering af regnskabet set i forhold til budgettet.
- Opgørelse af regnskabsårets finansielle ressourceforbrug (regnskabsopgørelsen).
- Opgørelse af finansielle aktiver og passiver (balancen).
- Vurdering af kommunens finansielle stilling og økonomiske udvikling.

KONKLUSION

Regnskabsaflæggelsen er opstillet på grundlag af det afsluttede bogholderi for regnskabsåret 2015. Vi har konstateret, at de fornødne oversigter indgår, og at de indbyrdes sammenhænge er til stede, samt at regnskabet er i overensstemmelse med kommunens bogholderi.

Det er vores vurdering, at der er udarbejdet de obligatoriske bemærkninger til regnskabet, navnlig vedrørende væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabsbeløb.

6.3.2 Overholdelse af konteringsregler

Budget- og regnskabssystemet indeholder reglerne om den kommunale kontoplan. Kommunens konteringspraksis er således afgørende for målingen af udgifternes størrelse og art, herunder på enkeltområder, samt for korrekt hjemtagelse af statsrefusion, momsrefusion mv.

Vi har ved stikprøver revideret, hvorvidt denne kontoplan med tilhørende konteringsvejledninger er overholdt, således at årsregnskabet er rigtigt i forhold til såvel indtægternes og udgifternes art og størrelse på enkeltområder samt af aktivernes og passivernes art og værdi.

KONKLUSION

Det er vores opfattelse, at kommunens konteringspraksis i al væsentlighed er sket i overensstemmelse med budget- og regnskabssystemets regler herfor.

6.4 Sociale områder

Vi har afsluttet revisionen af Ballerup Kommunes regnskab for 2015 vedrørende de sociale, beskæftigelses- og sundhedsmæssige områder, der er omfattet af refusion og tilskud fra Staten. Vi henviser i øvrigt til bilag 2 – 3 til denne beretning.

Revisionen er udført i overensstemmelse med god offentlig revisionsskik, internationale revisionsstandarder, kommunens revisionsregulativ samt:

- *Bekendtgørelse nr. 1613 af 10. december 2015 om statsrefusion og tilskud samt regnskabsaflæggelse og revision på visse områder inden for Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholds, Beskæftigelsesministeriets, Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters og Undervisningsministeriets ressortområder.*

Vi har i forbindelse med revisionen af områderne, der er omfattet af refusion og tilskud fra Staten, efterprøvet, om:

- Regnskabet er uden væsentlige fejl eller mangler, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis. I tilknytning hertil har vi vurderet, om der er taget skyldige økonomiske hensyn ved opgaveløsningen.
- De eksisterende interne forretningsgange og instruktioner for (sags)administrationen er hensigtsmæssige og betryggende i kontrolmæssig henseende.
- Det interne ledelses- og kvalitetstilsyn er hensigtsmæssigt og betryggende i kontrolmæssig henseende.
- Anvendelsen af it-systemer er hensigtsmæssig og betryggende i kontrolmæssig henseende.

Alle relevante opgørelser og specialregnskaber er inddraget. Ved revisionen af opgørelser, specialregnskaber og lignende er der foretaget afstemning til de enkelte hovedbogskonti.

Vi har foretaget en stikprøvevis gennemgang af relevant bilagsmateriale, hvor vi blandt andet har påset, at bogføringen er behørigt dokumenteret, og at de autoriserede konteringsregler er fulgt. Desuden er det stikprøvevis kontrolleret, at det enkelte bilag er forskriftsmæssigt attesteret og anvist, ligesom det er påset, at der foreligger fornøden kvittering eller anden dokumentation for afholdte udgifter. For udgifter og indtægter, der er genstand for personbogføring, er der foretaget afstemning til regnskabsmaterialet, herunder relevante it-materialer (registrantlister, periodeopgørelser, tillægs- og fradraglister og lignende).

KONKLUSION

På baggrund af de samlede resultater af vores revision er det vores vurdering, at sagsbehandlingen og den daglige administration af de områder, som varetages i Jobcenteret og Ydelsescenteret, og som har relation til de sociale og beskæftigelsesmæssige områder i Ballerup Kommune som helhed, har været varetaget på en hensigtsmæssig og betryggende måde i regnskabsåret 2015. Det er vores vurdering, at man som helhed lever op til lovgivningens og ministeriernes bestemmelser og vejledninger.

På baggrund af de samlede resultater ved gennemgangen af bevillingssager er det dog vores vurdering, at det specialiserede børn- og ungeområde ikke fuldt ud er varetaget hensigtsmæssigt og efter gældende regelsæt, hvorfor vi afgiver revisionsbemærkning for området, jf. afsnit 1.2.2.

På baggrund af de samlede resultater af vores revision af de gennemgåede områder i Social Vejledning er det vores vurdering, at sagsbehandlingen og den daglige administration af det specialiserede voksenområde som helhed administreres på en hensigtsmæssig og betryggende måde, ligesom det er vores vurdering, at man som helhed lever op til lovgivningens og ministeriernes bestemmelser og vejledninger for dette område.

6.5 Områder med statsrefusion

6.5.1 Regnskab og restafregning af statsrefusion

Vi har på tidspunktet for afslutning af revision af årsregnskabet for 2015 ikke modtaget kommunens endelige opgørelser over statsrefusion på følgende områder:

- Opgørelser af endelig restrefusion for sociale ydelser inkl. statsrefusion og tilskud for integrationsområdet.
- Opgørelsen for lån efter boligstøtte lovgivningen.

Vi har derfor ikke haft mulighed for, at revidere og påtegne opgørelserne inden fremsendelse af revisionsberetningen til kommunen. Refusionsopgørelsen forventes at være klar i juni 2016, jf. også ministeriets udmeldte tidsfrister.

Relevante mellemregningskonti er påset afstemt, ligesom vi har påset at refusionsopgørelse for 2014 er udarbejdet. Dette har ikke givet anledning til kommentarer.

6.6 Revision af balancen

En meget væsentlig forudsætning for korrekt regnskabsaflæggelse er, at samtlige statuskonti er afstemt inden regnskabet lukkes. Herved sikres det, at årets status, drift, refusion og anlæg mv. bliver retvisende, idet eventuelle fejlregistrerede beløb, manglende refusionsanmeldelser mv. bliver bogført i det korrekte regnskabsår.

Formålet med revisionen af statusafstemninger er at skabe sikkerhed for:

- At alle statuskonti er undergivet afstemning.
- At der udøves ledelsestilsyn med afstemning.
- At saldoen på kontiene kan specificeres og dokumenteres.
- At der kun henstår poster på status ultimo, som er valide, dvs. at der foreligger tilstrækkelig dokumentation for tilstedeværelse og værdisætning af såvel aktiver som forpligtelser.
- At der ikke henstår poster på status, som burde have været overført til resultatopgørelsen.
- At der ikke henstår poster af ældre dato, hvor der burde have været taget stilling til afskrivning.
- At der er sikret fuldstændighed i registreringerne i forhold til eksternt dokumentationsmateriale.

Revisionens gennemgang har omfattet et udvalg af konti, inden for de af Økonomi- og Indenrigsministeriet udmeldte obligatoriske opdelinger af aktiver og passiver.

Vi har påset, at egenkapitalen er fordelt, registreret og klassificeret korrekt i henhold til Budget- og Regnskabssystemets regler, samt at der er redegjort for egenkapitalens udvikling fra ultimo 2014 til ultimo 2015.

6.7 Periodisering

Vi har analyseret de væsentligste poster i form af lønninger, skatter, tilskud, udligninger, refusioner og brugerbetalingen ved hjælp af blandt andet udtræk fra kommunens økonomisystem. En korrekt periodisering i løbet af året anses for nødvendig, blandt andet af hensyn til troværdigheden af de månedlige økonomirapporter.

KONKLUSION

Der er god konteringspraksis, som sikrer løbende registreringer af såvel indtægter som udgifter, der afregnes ratemæssigt. Bogholderiet anses derfor for at være løbende ajourført, hvilket har betydning for troværdigheden af de økonomirapporter, som udsøges til løbende budgetopfølgning.

6.8 Regnskabsforklaringer

Styrelsesloven fastsætter direkte, at årsregnskabet i fornødent omfang skal være ledsaget af bemærkninger, navnlig vedrørende væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabsbeløb.

KONKLUSION

Vi finder, at Ballerup Kommunes bemærkninger til årsregnskabet for 2015 og målopfyldelse generelt opfylder lovens krav.

6.9 Garantier, eventualrettigheder og forpligtelser

Det er i den kommunale styrelseslovs § 45 fastsat, at kommunens årsregnskab skal være ledsaget af en fortegnelse over kommunens kautions- og garantiforpligtelser.

KONKLUSION

Vi finder, at Ballerup Kommune opfylder styrelseslovens § 45.

6.10 Andre oplysninger

Af andre oplysninger til årsregnskabet skal fremgå en personaleoversigt, redegørelse for udførelse af opgaver for andre offentlige myndigheder.

KONKLUSION

Vi finder, at Ballerup Kommune opfylder ovennævnte krav til årsregnskabet.

7. Ledelsens regnskabserklæring

I forbindelse med revisionen af årsregnskabet har vi indhentet regnskabserklæring fra ledelsen.

8. Anden rådgivning og assistance

Vi har vedrørende regnskabet for 2015 ydet rådgivning inden for følgende områder:

- Rådgivning og assistance i forbindelse med formodet svig på 2 institutioner under socialområde.

9. Lovpligtige oplysninger

I henhold til lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder skal vi oplyse:

- at vi opfylder de i lovgivningen indeholdte uafhængighedsbestemmelser, og
- at vi har modtaget alle de oplysninger, der er anmodet om.

København, den 29. april 2016

PricewaterhouseCoopers

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Jesper Møller Langvad
statsautoriseret revisor

Bilag 1 – Afgivne ledelsesnotater og påtegnede opgørelser og regnskaber

I forbindelse med vores revision i årets løb har vi afgivet følgende ledelsesnotater vedrørende 2015:

- Ledelsesnotat 2015 Børn og Unge.
- Ledelsesnotat 2015 Social Vejledning.
- Notat vedrørende lønrevision 2015.
- It-revisionsrapport.
- Ledelsesnotat Beskæftigelsesområdet 2015.

Afgivne revisionsprotokollater

- Revisionsprotokollat for 2015 for Ballerup Museum.
- Revisionsprotokollat for 2015 for Ballerup Kommunes Feriefond for Personalet.
- Delberetning vedrørende temarevisionen af 21. september 2015.

Øvrige regnskaber/opgørelser

- 1212 erklæring 2014 – forsyningsområdet.
- 1212 erklæring 2015 – forsyningsområdet.
- 1297 erklæring 2014 – forsyningsområdet.
- 1297 erklæring 2015 – forsyningsområdet.
- Regnskab Ballerup Musikskole 2014.
- Projektregnskab Den Regionale Uddannelsespulje 2015.
- Erklæring EGU 2015.
- Projektregnskab Fælles Sprog – Fælles mål.
- Erklæring Landsbyggefonden 2014.
- Erklæring på afrapportering Baltoppen 2014/2015.
- Erklæring på opgørelse over refusionsberettede udgifter Teaterrefusion.
- Projektregnskab Empowermentprojekt – Uddannelsesstien.
- Erklæring på Saldoopgørelse af momsrefusion ultimo 2015.
- Erklæring Ballerup Musikskole 2014.
- Endelig opgørelse over refusion af særligt dyre enkeltsager for regnskabsåret 2015.
- Erklæring ” Saldoopgørelse af momsrefusion ultimo regnskabsåret 2015”.
- Erklæring vedrørende Indberetning til informations- og forvaltningssystemet ”BOSSINF-STB” for 2015.
- Erklæring vedrørende Indberetning til informations- og forvaltningssystemet ”BOSSINF-STB” for 2014.